

TANEL Elektronika i Informatyka Sp. j.
ul. Kopernika 121, 44-100 Gliwice
tel./fax 032 238-16-15, 032 234-96-15
<http://www.tanel.com.pl/>

**WILGOTNOŚCIOMIERZ KARBIDOWY
WK-1**

INSTRUKCJA OBSŁUGI

Uwaga

Waga mechaniczna zastąpiona została wagą elektroniczną.

15. Gwarancja

Wilgotnościomierz WK-1 objęty jest 12 miesięczną gwarancją. Gwarancja nie obejmuje uszkodzeń mechanicznych spowodowanych uderzeniami lub opuszczeniem na ziemię całego przyrządu lub jego elementów.

Niniejsza instrukcja jest równocześnie kartą gwarancyjną wilgotnościomierza WK-1

o numerze fabrycznym .....

wyprodukowanego dnia.....

OSTRZEŻENIE

Podczas przeprowadzania pomiarów w wilgotnościomierzu WK-1 wytwarzane są małe ilości ekstremalnie wybuchowego gazu – acetylenu.

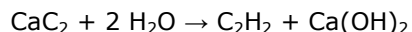
Zapoznanie się, przed pomiarami, z instrukcją obsługi i jej przestrzeganie jest bezwzględnie konieczne.

1. Zastosowanie

Wilgotnościomierz WK-1 przeznaczony jest do pomiarów wilgotności ciał stałych, a w szczególności materiałów budowlanych takich jak: piasek, cegła, beton. Może być także wykorzystany jako wilgotnościomierz płynów (np. olejów).

2. Zasada działania

Działanie przyrządu polega na pomiarze ciśnienia acetylenu. Acetylen powstaje w wyniku reakcji chemicznej wody zawartej w badanym materiale z karbidem. Reakcja zachodzi według wzoru:

Masa próbki badanego materiału, zakres pomiarowy manometru i wymiary komory pomiarowej zostały tak dobrane, że manometr jest wyskalowany bezpośrednio w procentach wilgotności względnej. (szczegóły – patrz p. 6).

3. Dane techniczne

Zakres pomiarowy	0 – 10% wilg. względnej
Masa próbki	10 g
Rozdzielczość	0.2%
Pojemność komory pom.	ok. 0.6dm ³
Maksymalne ciśnienie	1 bar
Wymiary walizki	38x28x11cm
Ciężar	3.3 kG

4. Przygotowanie zestawu do pomiaru

Przed pomiarem należy:

- wyjąć z walizki pojemnik pomiarowy, otworzyć, sprawdzić czy jest czysty i pusty i w razie konieczności wyczyścić szczotką,
- wyjąć wagę
Ustawić wagę na **płaskiej i poziomej** powierzchni.
- wyjąć z walizki pozostałe elementy:
łyżeczkę, moździerz, pojemnik z karbidem.

5. Instrukcja obsługi wagi

Warunki pracy wagi

- Utrzymuj wagę w czystości.
- Przedmioty do ważenia kładź delikatnie i ostrożnie.
- Chociaż konstrukcja wagi jest dość trwała unikaj przeciążenia, bowiem może to spowodować trwałe uszkodzenie.
- Unikaj potrząsania, upuszczania i innych gwałtownych operacji.
- Waga jest precyzyjnym urządzeniem i musi być traktowana ze szczególną ostrożnością.
- Używaj wagi na stabilnej, nie drgającej podstawie.
- **Nie wyjmuj wagi z ochronnej obudowy z gąbki.**

Dane techniczne wagi

Zakres pomiarowy	200g
Dokładność	0.1
Jednostka	g/oz/dwt/ozt
Wyświetlacz	LCD, 4 ¹ / ₂ cyfry
Kalibracja	automatyczna
Tarowanie	we wszystkich jedn.
Gotowość do pracy	5s od włączenia
Automatyczne wył.	po 60 s
Zasilanie	3V, 2 baterie CR2032
Zalecana temp. pracy	15 – 30°C
Wymiary	140x78x20

- (c) nie dopuszczać do przekroczenia zakresu pomiarowego. Prowadzi to do uszkodzenia manometru i do rozerwania uszczeltek. Należy obserwować wynik i przy zbliżeniu się wskazówki do 10% należy przerwać pomiar i wypuścić acetylen. Następny pomiar wykonać z próbką o ciężarze 5g (patrz punkt 7b).
- (d) nieprzereagowane resztki karbidu (po pomiarze) zneutralizować (np. po wysypaniu zalać wodą na wolnym powietrzu).
- (e) cały zestaw przechowywać w miejscu suchym, niedostępnym dla dzieci.

Charakterystyka karbidu

Karbid jest ciałem stałym, barwy szarej o zapachu zanieczyszczeń zbliżonym do zapachu czosnku. Postać – grudki o granulacji 0.2 – 5mm lub większe. Karbid suchy (pozbawiony kontaktu z wodą lub wilgocią) jest substancją niepalną.

Rodzaje zagrożeń

W zetknięciu karbidu z wodą lub wilgocią następuje reakcja chemiczna w wyniku, której powstaje wodorotlenek wapnia, oraz palny gaz acetylen.

- **Zagrożenie pożarowe** i wybuchowe stwarza wydzielający się w wyniku w/w reakcji acetylen – palny gaz o silnych właściwościach wybuchowych.
- **Zagrożenie poparzeniem** skóry, oczu lub błon śluzowych stwarza zetknięcie się tych części ciała ze silnie żrącym alkaicznym wodorotlenkiem wapnia. Bezpośredni kontakt wilgotnej skóry lub oczu z pyłem karbidowym również stwarza zagrożenie ich poparzenia.

- (c) Wynik jest wyższy od oczekiwanego i od otrzymanego innymi metodami.

Przyczyny:

- błąd w ważeniu próbki. Próbką jest za ciężka,
  - pojemnik pomiarowy jest za gorący.
- (d) Przy porównywaniu wyników z metodą suszarkowo – wagową należy zwrócić uwagę na fakt, że metoda suszarkowo – wagowa z niektórych materiałów usuwa także inne (nie będące wodą) składniki lotne (np. olejki eteryczne, substancje ropochodne), przez co wynik otrzymany tą metodą może być zawyżony.

13. Sprawdzanie poprawności działania wagi

Zaleca się okresowe sprawdzenie poprawności działania wagi. W tym celu należy na szalce, po wytarowaniu wagi, umieścić ciężarek 10g (lub 2x5g). Ciężarek kontrolny dostarczany jest przez producenta razem z przyrządem. Błąd nie powinien przekraczać $\pm 0.2g$. Jeżeli wynik sprawdzenia jest negatywny, to należy skontaktować się z producentem.

14. Zasady bezpieczeństwa pracy

Konstrukcja przyrządu zapewnia całkowicie bezpieczne posługiwanie się przyrządem. Należy jednak pamiętać, że mamy do czynienia z karbidem i acetylenem i konieczne jest przestrzeganie w szczególności następujących zasad:

- (a) pomiarów dokonywać w dobrze przewietrzonych pomieszczeniach; strumień acetyleny po pomiarze skierować od siebie w miejsce gdzie nie ma innych osób.
- (b) przygotowanie przyrządu do pomiarów oraz samych pomiarów dokonywać z dala od ognia (papierosy, spawanie, itp.)

Uruchamianie wagi

- Wyjmij wagę z walizki.
- Pozostaw wagę w obudowie z gąbki.
- Połóż wagę na płaskiej powierzchni.
- Zdejmij przezroczystą osłonę z wagi.
- Przyciśnij przycisk I/O i zaczekaj ok. 5s aż na wyświetlaczu pojawi się „0.0”.

Tarowanie

- Połóż na płytce pomiarowej aluminiową szalkę pomiarową na próbkę badanego materiału.
- Naciśnij przycisk T. Na wyświetlaczu powinna pokazać się liczba „0.0”.

Ważenie

Sposób ważenia przedstawiony jest na rys. 5.

Zmiana jednostek

Zmiany jednostek dokonuje się przyciskiem M, którym należy nastawić gramy (g).

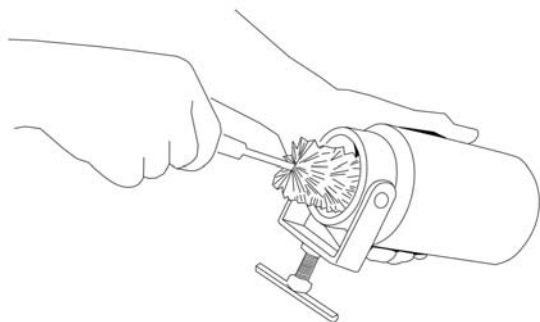
Wymiana baterii

Wymianę baterii należy wykonywać przy zachowaniu szczególnej ostrożności, przy założonej przezroczystej osłonie. Dwie baterie zapasowe dostarczane są przez producenta razem z przyrządem.

6. Sposób przeprowadzenia pomiaru

(na przykładzie pomiaru wilgotności wylewki betonowej - podłoża betonowego)

- (a) Otworzyć pojemnik pomiarowy, usunąć pozostałości z poprzedniego pomiaru i starannie wyszczotkować komorę pomiarową (Rys. 1).

Rys.1

(b) Starannie wyczyścić pokrywkę komory (Rys. 2)

Rys.2

(c) Korzystając z przecinaka i młotka lub innych narzędzi, wykuć z podłoża kawałki betonu.

Uwaga:

Nie wolno korzystać z narzędzi elektrycznych (wiertarka, szlifierka kąтова), ponieważ wytwarzane ciepło osusza próbkę. Wybrane kawałki powinny być reprezentatywne dla całej grubości wylewki (nie z samego wierzchu, lecz też nie z samego dołu).

suchego piasku. Ilość dodanego suchego piasku nie wpływa na wynik. Może to być np. około 30g. Tak przygotowaną mieszankę wsypać do pojemnika pomiarowego i następnie postępować zgodnie z punktem 5 niniejszej instrukcji.

11. Pomiary wilgotności oleju

Pomiar przeprowadzić w sposób identyczny jak opisano w punkcie 9. Odważyć 10g oleju i zmieszać olej z suchym piaskiem.

Uwaga

Dodany piasek (dot. punktów 9 i 10) musi być całkowicie suchy. Jeżeli są co do tego wątpliwości to należy najpierw zmierzyć wilgotność piasku, by przekonać się że jest on całkowicie suchy.

12. Uwagi eksploatacyjne

(a) Wskazówka na skali manometru stale wskazuje zero.

Przyczyny:

- nie dodano karbidu do zbiornika,
- materiał jest absolutnie suchy.

(b) Wynik jest niższy od oczekiwanego i od otrzymanego innymi metodami.

Przyczyny:

- błąd w ważeniu próbki; próbka jest za lekka,
- pojemnik pomiarowy jest za zimny,
- karbid jest częściowo utleniony,
- karbid i badany materiał zmieszały się przed zamknięciem pojemnika,
- pojemnik pomiarowy nie jest szczelny np. w wyniku zabrudzenia uszczelek lub ich zużycie.

- (b) **Zwiększenie zakresu pomiarowego** stosujemy wtedy, gdy przy normalnym pomiarze następuje przekroczenie zakresu pomiarowego lub jesteśmy blisko przekroczenia zakresu (np. 9.6%).

Dwukrotne powiększenie zakresu pomiarowego uzyskuje się w ten sposób, że do pojemnika pomiarowego wsypuje się 5g badanego materiału.

Odczytany wynik należy wtedy pomnożyć przez 2 (np. wskazanie 2.4 oznacza 4.8% wilgotności).

Ilość potrzebnego karbidu wynosi 2 łyżeczki.

9. Wpływ temperatury na wyniki

Zaleca się by pojemnik pomiarowy miał temperaturę około 20°C.

Jeżeli temperatura pojemnika jest wyraźnie wyższa – wyniki będą zawyżone, a jeżeli jest znacznie niższa to wyniki będą zaniżone.

Aby zminimalizować błędy należy:

- (a) jeżeli pojemnik jest zimny

Wykonać 1 lub 2 pomiary próbne. Ciepło reakcji chemicznych ogrzeje pojemnik.

- (b) jeżeli pojemnik jest ciepły (gorący)

Przerwać pomiary, otworzyć pojemnik, wyczyścić pojemnik szczotką i zaczekać do ochłodzenia się pojemnika.

10. Pomiary innych materiałów

Przy pomiarach materiałów lepkich mających skłonności do zbrylania się i tworzenia dużych kulek (drobin) (np. mokrej gliny, gleby) zaleca się odważyć 10g materiału, a następnie starannie zmieszać materiał ze znaczną ilością

- (d) Wybrane kawałki włożyć w moździerz i młotkiem kilkakrotnie uderzyć w stempel moździerza (Rys.3).

Rys.3

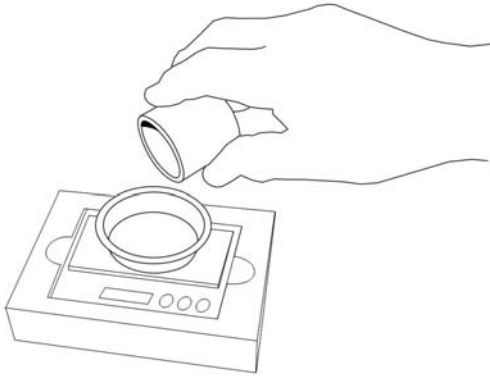
- (e) Odwrotną stroną łyżeczki spulchnić zbitą w moździerzu beton (Rys.4).

Rys.4

- (f) Jeżeli wymiar grudek betonu jest ciągle większy niż ok. 3mm należy powtórzyć czynności wymienione w punkcie (d) i (e).
- (g) Odważyć na wadze 10g drobno skruszonego betonu z dokładnością $\pm 0.2g$ (Rys.5). Błąd ważenia nie przekraczający $\pm 0.2g$ ma minimalny wpływ na wynik pomiaru wilgotności.

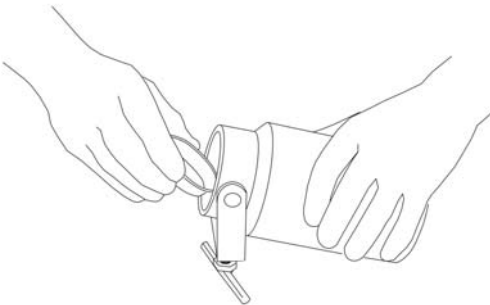
Skruszony beton można wsypywać na szalkę bezpośrednio z moździerza lub nakładać czystą łyżeczką.

Rys.5

W celu oszczędzania baterii po zakończeniu ważenia wyłączyć zasilanie wagi (przy-cisk I/O).

- (h) Odważoną próbkę wsypać do komory pomiarowej (Rys.6).

Rys.6

- (b) Wilgotność bezwzględna zdefiniowana jest następująco:

$$W_b = \frac{m_m - m_s}{m_s} * 100\%$$

gdzie:

W_b – wilgotność bezwzględna

m_m – masa materiału przed suszeniem

m_s – masa suchego materiału

- (c) Wzór przeliczeniowy

$$W_b = \frac{W_w}{100 - W_w} * 100\%$$

gdzie:

W_b – wilgotność bezwzględna w %.

W_w – wilgotność względna w %.

Przyrząd WK-1 wskazuje wilgotność względną W_w w procentach.

8. Zmiana skali wilgotnościomierza

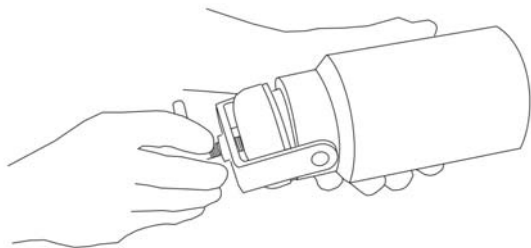
- (a) **Zmniejszenie zakresu pomiarowego** stosujemy wtedy, gdy normalne pomiary dają wynik liczbowo bardzo niski np. do 0.5%.

Dwukrotne zmniejszenie zakresu otrzymuje się w ten sposób, że do pojemnika pomiarowego wsypuje się 20g badanego materiału.

Odczytany wynik należy wtedy podzielić przez 2 (np. wskazanie 0.8 oznacza 0.4% wilgotności). Ilość potrzebnego karbidu pozostaje bez zmian – 2 łyżeczki.

- (n) Po odczytaniu wyniku należy wolno (ostrożnie) odkręcić śrubą dociskową i uwolnić znajdujący się w pojemniku gaz. (Rys.12).

Rys.12

- (o) Następnie wysypać i zneutralizować nieprzereagowane resztki karbidu.

7. Wilgotność względna a wilgotność bezwzględna

W przemyśle spotkać można dwie definicje wilgotności: wilgotność względną i wilgotność bezwzględną.

Wilgotność względna jest to stosunek masy wody do masy mokrego materiału.

Wilgotność bezwzględna jest to stosunek masy wody do masy suchego materiału.

- (a) Wilgotność względna zdefiniowana jest następująco:

$$W_w = \frac{m_m - m_s}{m_m} * 100\%$$

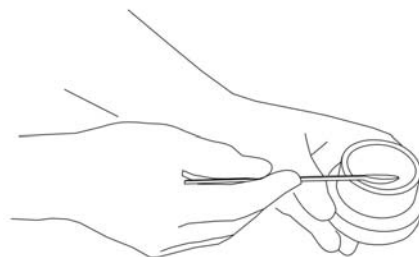
gdzie:

W_w – wilgotność względna

m_m - masa materiału przed suszeniem

m_s - masa suchego materiału

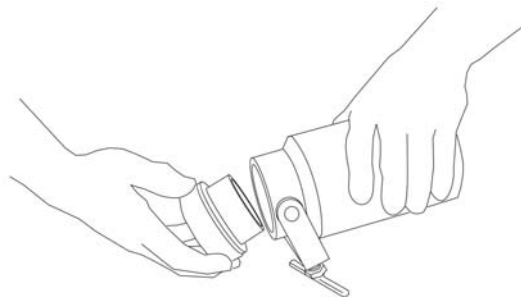
- (i) Do pokrywki komory wsypać dwie łyżeczki karbidu (Rys.7).

Rys.7

- (j) Wsunąć pokrywkę do komory pomiarowej tak, by jeszcze nie nastąpiło połączenie karbidu z betonem. Pojemnik komory musi być trzymany w pozycji poziomej lub lekko pochylony ku dołowi (Rys.8).

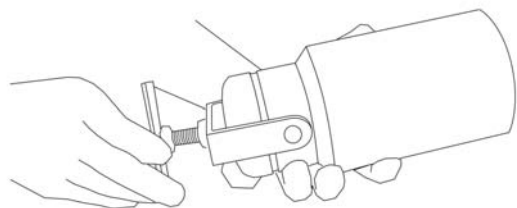
Można także położyć pojemnik na brzegu stołu, przytrzymać go lewą ręką, a prawą ręką wsunąć pokrywkę do komory pomiarowej.

Rys.8

(k) Ciągłe trzymając pojemnik jak w p.(j) dokręcić mocno śrubą dociskową i szczelnie zamknąć pojemnik (Rys.9).

Podobnie jak w p.(j) można zamknąć pojemnik przytrzymując go na brzegu stołu.

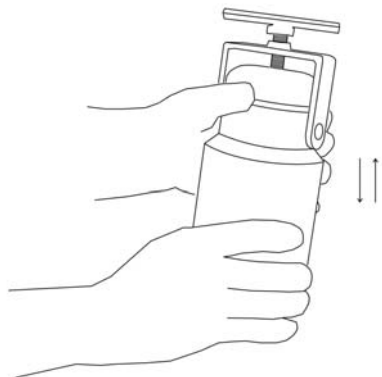

Rys.9

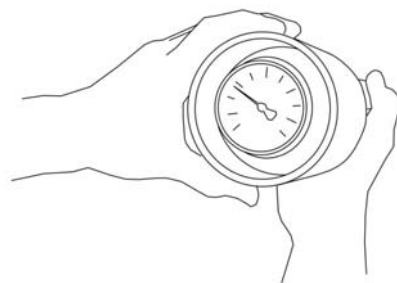
Rys.10b

(l) Potrząsnąć kilkakrotnie w dół i w górę pojemnik a następnie odwrócić i powtórzyć potrząsanie. Czynność tę powtarzać co ok. 1min (Rys.10 a,b).

Rys 10a

(m) Po około 4 minutach odczytać wynik. W czasie odczytu pojemnik powinien być w pozycji poziomej (manometr w pozycji pionowej) (Rys.11).

Rys.11